

NAPLÓ

Március 7-én a *Tavaszi Zöld Napok* nyitónapján, a gimnázium Dísztermében **Kuslits Béla** orvos, közgazdász tartott előadást *A tudomány Kasszandra-jóslatai az ökológiai válságról* címmel. Az előadó a Súlyom László által adományozott ösztöndíj támogatásával Stockholmban kutatta a társadalmi-ökológiai rendszereket. Lassan ötven éve figyelmeztetnek a tudósok az ökológiai válság egyre fokozódó veszélyeire, de nem hallgat rájuk senki, semmilyen komoly változás nem történik. *De meg lehet-e jósolni, hogy mit hoz a jövő? Hogyan lehet korrekt tudományos módszerekkel megközelíteni valamit, ami még meg sem történt? Mi lesz, ha történik valami, amire senki sem gondolt, és mindent megváltoztat? Mit kezdünk azokkal a kérdésekkel, amelyekre nem tudjuk a választ?* – fogalmazta meg kérdéseit az előadót.

Asztrik főapát úr nyitotta meg 10-én **Maria der Faykod** szobrászművész *Jézus kinszenvedésétől a feltámadásig* című fotókiállítását az Apátsági Múzeumban, amely a Béres Alapítvány támogatásával valósult meg. A megnyitón jelen voltak Béres Klára, a Béres Alapítvány elnöke, Herczegh Anita, Áder János köztársasági elnök felesége, a kiállítás védnöke, valamint a kiállító művész. A magyar származású szobrászművész legismertebb, világhírű munkája a 2008-ban Lourdes-ban felavatott, több mint száztonnányi carrarai márványból készült, tizenhét stációból álló *Keresztút*. Ez vált most láthatóvá Pannonhalmán a szobrászművész saját maga által, különböző megvilágításban és nézőpontból készített fotóin. A kiállított alkotásokat **Csordás Zoltán** grafikusművész (iskolánk rajztanára) méltatta. *A fények és a különböző szögekből készült felvételek segítségével a művész feltárja és bemutatja alkotásának összetett kifejezéstartalmát: szobrain és a szobrokról készített saját*

képein keresztül a láthatatlan láthatóvá válik. A képek megszólítják a nézőt, interakcióra készítetik, látni „tanítják”. **Dejcsics Konrád** atya, a Főapátság kulturális igazgatója köszöntőjében rámutatott arra, hogy a kiállítás háttértörténete, az a történet, amelyre a mostani nagybőjti idő sokszorosan felhívja a figyelmünket, új fényben láttatja **közös házunk**, a világ repedezettségét és hasadásait. Jézus halálfélelme megmutatja, hogy szabad aggódnunk közös jövőnk miatt, Jézus feltámadása viszont arról tanúskodik, hogy Isten, aki megismerte félelmünket és sebzettségünket, mindezek ellenére, sőt mindezekkel együtt otthon van közös otthonunkban.

A nemzeti ünnepünkről diákjainkkal 14-én (interaktív módon) emlékeztünk meg: a várkörön tartott huszárbemutatóval, öregdiákjaink videó-üzenetével, versekkel és élőzenével tarkított programot a 10.A osztály szervezte meg több helyszínen. Az ünnepi beszédet **Asztrik főapát úr** mondta.

A gimnázium Tetőtéri Galériájában 17-én **Máthé Andrea** esztéta nyitotta meg **Ernszt András** festőművész kiállítását: *Milyen érdekessége és aktualitása lehet egy pécsi művész kiállításának Pannonhalmán a Tetőtéri Galériában? Mi az, amit Ernszt András színekkel játszó, a figurativitás és absztrakció határán mozgó képei adhatnak, mondhatnak az eget és földet tudatosan összekötő hely számára? Egy olyan tér számára, amely több mint ezer éves múltjával együtt él a jelenben, a „kortársban”*: kortárs építészetben, könyvkiadásban, képzőművészetben, zenében, kultúrában. A Dunántúl két fontos területének hagyománya és jelene találkozik a kiállításban: az Apátság gazdag szakrális és művészeti hagyománya a pécsi festészet hagyományainak nyomain haladó festő képeivel. A természeti kiindulás, az élővilág, azaz főként növényvilág egy részletének transzformatív módon való megfestése ugyanúgy történik a szerzőnél, ahogy korábban, de a megfestés mikéntje kisebb-nagyobb elmozdulásokban változik. Ami láthatóvá válik, az a képfelület rétegeinek különféle technikákkal történő mélyítése, változatossá tétele, a faktúra megmozdításainak, bemozdulásainak felélénkítése, ezáltal pedig a festmény térhatásának, térélményének átalakítása, átváltoztatása... Mintha a perspektíva törvénye önműködő módon alakítaná a színtörténeteket. Hiszen a véletlenszerűen kialakult perspektív(ikus) hatás és a színek élesen elválasztott egymás mellettisége létrehozza a befelé tartás-irányulás hatását, amely egyfajta relief-szerűséget is kölcsönöz a képfelületnek.

A Gimnázium Dísztermében 20-án délután **Virágvölgyi István**, a Robert Capa Magyar Fotográfiai Nagydíj titkára, az *Egy közös ház* kurátora vezetett beszélgetést **Ajpek Orsi**, **Kummer János** és **Ujvári Sándor** fotográfusokkal, a másnap megnyíló kiállítás sorozatainak készítőivel. A beszélgetés során egy-egy konkrét munkájuk kapcsán mindhármuk életútjáról szó esett.

Március 21-én szentmisével és két kiállítás megnyitásával ünnepelte Pannonhalmán a bencés család a nyugati közösségi szeretetesség alapítója, **Szent Benedek ünnepét**. Az ünnep-

lés szentmisével kezdődött, amelynek főcelebránsa **Dékány Sixtus** zirci ciszterci apát volt. A szentmisén a szerzetesközösség mellett részt vettek az Isteni Szeretet Leányai Kongregációjának előjárói, a bencés oblátus-közösség képviselői, a gimnázium tanárai és diákjai, a főapátság munkatársai, valamint az ország több részéről érkezett zarándokok. A liturgia kezdetén **Asztrik főapát úr** köszöntötte Sixtus apátot, akit számos szál köt Pannonhalmához – a szent hegyen volt bencés diák, osztályfőnöke és tanárai pedig most is jelen voltak a bencés közösség soraiban. Sixtus apát a közösségi szerzetesség kihívásairól és lehetőségeiről beszélt. A monostor regula szabályozta életkereteit – közöttük a böjtöt és az engedelmisséget – nem öncélú aszkézisként, hanem a Krisztusért vállalt felszabadító önátadásként mutatta be. Az ünnep alkalmával *két kiállítás* is nyílt a főapátságban. A *reformáció* kezdetének 500. évfordulójához Pannonhalma több szállal is kötődik. A Főapátsági Főkönyvtár munkatársai igényes kamara-kiállítást rendeztek. A tíz tárlóban a reformáció szellemi atyjainak, legjelentősebb képviselőinek a monostori könyvtárban őrzött műveit tekinthetik meg az érdeklődők. A másik, az *Egy közös ház* címmel megnyitott dokumentarista fotókiállítás címében és tematikájában is illeszkedik az idei kulturális évadhoz, amelyet *Közös ház* jelmonddal hirdettek meg. A nagyon különböző, tágan értelmezett közös házakat bemutató tárlatot **Winkler Nóra** művészeti újságíró nyitotta meg. Az **Ajpek Orsi**, **Kummer János** és **Ujvári Sándor** fotóin szereplő közösségek egy sajátos és hiteles Magyarország-leNyomatot jelenítenek meg. Vajon van-e közös pont egy vidéki városháza alagsorában működő súlyemelőklub, a háromezer embernek otthont adó óbudai „faluház”, egy alföldi motorvonal, egy faluszéli református drogterápiás otthon, egy kisvárosi romkocsmá és egy négygenerációs kertvárosi családi ház vagy éppen a dunai horgászokat tömörítő Facebook-csoport között? Pannonhalma ezeréves apátságának legújabb tárlata erre próbál meg válaszokat keresni. *Ugyan min múlik, hogy megszeretünk és magunkénak érzünk-e egy teret? Az épületet tervező építészen, a bútorokat készítő iparosokon, vagy hogy működik-e a légkondicionáló? Környezetünket igyekszünk saját igényeink szerint formálni, de környezetünk is folyamatosan visszahat ránk és alakít bennünket. Vajon mennyi pletyka hangzik el egy fodrászszalon négy fala közt? És mennyi dalt hallgatnak végig a fürdőszobacsempék? Van-e olyan házibuli, amely nem a konyhában végződik? Mellém ül-e a vonatra most felszálló lány? Tényleg jobban esik-e a kávé a törzshelyemen?* – vetette fel **Virágvölgyi István**, az *Egy közös ház* című fotókiállítás kurátora. *Az idegenségben és az otthontalanságban Isten népének otthonai lehetnek azok a helyek, amelyek átalakítják a várost. Azok a helyek, amelyekben lemondanak a gyanakvásról, amelyekben feladják a félelmet, amelyekben hiszik, hogy ember ember mellett otthonra találhat. Nincs ez ma sem más-*

ként. Egy családi ház, egy edzőterem, egy városháza, a konkrét folyó és a virtuális tér, egy társasház, de még egy motorvonat is az idegenségbe oltott otthon lehet. Közös ház – nem a jól megépítettsége miatt, hanem azért, mert a benne összetalálkozó emberek egyfajta irracionális bizalommal néznek egymásra. Ez Isten irracionálitása, amely a képek tanúsága szerint már elkezdte átalakítani a világot – mondta **Asztrik főapát úr**. A megnyitón **Kiss Zsolt** karnagy vezetésével fellépett a gimnázium kórusa.

A Gimnázium Dísztermében 24-én **Bakos Gergely** atya, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola tanszékvezető docense tartott előadást *Láthatatlan a láthatóban – A középkori bölcsesség útjáról* címmel. Mit tanulhatunk mi, 21. századi emberek a középkoriaktól? Valóban mindenben fölülmúltuk őket? Vajon hogyan nyílnak meg a középkori szövegek és egyéb emlékek előttünk? Miben segíthet nekünk a középkori gondolkodás példája itt és most? Az előadás **Jos Decorte (1954–2001)**, fiatalon elhunyt flamand filozófus munkásságára támaszkodva ezekre a kérdésekre kívánt választ keresni. Március 24 és április 7-e között előbb a 10.A, majd a 10.B vett részt a hagyományos egyhetes tavaszi művészeti kurzuson. A művészeti nevelés iskolánk küldetésének egyik pillére. A fotós szekciót **Philippe Brame**, a színjátszást **Sophie-Marie Bouts**, a filmkészítést **Hartyándi Mátyás** vezette. A kurzusokat színházi előadás (ahol Alfred Jarry *Übü király*, illetve Camus *Caligula* című darabjából mutattak be részleteket), valamint diákjaink munkájából válogatott fotókiállítás és film-szemle zárta.

A holokauszttól áldozataira diákjaink idén a **Közös Halmaz Alapítvány** segítségével emlékeztek 31-én. Az Alapítvány fiatal tagjainak célja, hogy – rávilágítva történelmi emlékezetünk ellentmondásosságaira, egyoldalúságaira – párbeszédet kezdeményezzenek a 20. század viszonyosságait eltérően megélő, megítélő magyarok, tehát mindannyiunk között. A kiállításon a holokauszttal okozta trauma változatosan nyitható és zárható ajtókon jelenik meg: nyitnunk kell a múltunkra ahhoz, hogy azt lezárva, a jövő felé fordulhassunk. Minden ajtó új szempontokat nyújt, valamint a sajátunktól eltérő történelemértelmezések megértésére és átérésére ösztönözhet. Diákjaink önkéntesek vezetésével korcsoportonként vettek részt az érdekenyítő programokon.

Kodály Zoltán halálának félszázados évfordulójára diákjaink orgona-hangversennyel emlékeztek meg április 4-én a Bazilikában.

A húsvéti szünet előtti utolsó szombaton **Szász Emese** riói párbajtőr olimpiai bajnokunk volt a vendégünk. A hetedikes vívó osztálynak, valamint más érdeklődő diákoknak mesélt sportolói útjáról, az Olimpiáról, s arról, hogyan lett bajnok. A beszélgetést **Polgár Pál**, a Magyar Vívó Szövetség főtitkára vezette.

A Pannonhalmi Főapátság és a Rákóczi Szövetség tizenhatodik alkalommal hirdette meg a **Cultura Nostra** történelmi ver-

senyt *Reformáció Magyarországon* címmel. A döntő április 7–8-a között a Pannonhalmi Főapátságban került megrendezésre. A díjátadó ünnepségén Asztrik főapát úr is részt vett. A vetélkedőt két miskolci gimnázium (Herman Ottó és Lévay József) csapata nyerte.

Nagyhétfőn a gimnáziumi *tanárok lelki napját* idén **Sárai-Szabó Kelemen** atya, a Győri Szent Mór Perjelség perjele vezette. A *krizmaszentelési misét* idén is nagyszerdán este tartottuk, hogy a Főapátsághoz tartozó plébániák hívei minél nagyobb számban vehessenek részt az ünnepi eseményen. A húsvéti *Szent Háromnapot* – a hagyományoknak megfelelően – vendégeinkkel együtt ünnepeltük. A nagycsütörtök esti keresztutat a kerengőfolyosón **Oloffson Placid** atya *Gulág-keresztútja* segítségével jártuk. Másnap **Dejcsics Konrád** atya kalauzolásával zajlott Maria de Faykod *keresztút-kiállításának* interaktív bejárása és a nagyszombati zsolozsma utáni reggeli kocogás. **Szabó Márton** testvér *Az Édentől a monostorkertig* címmel nyújtott bepillantást az Édenkert biblikus és patrisztikus kommentárjain keresztül a monostorkert teológiai és funkcionális gondolkodásrétegeibe. **Bokros Márk** atya vezetésével történt a *Labirintusjárás* és a nagyszombati járásmeditáció. **Prof. Dr. Tringer László** *Hit és mentális egészség* címmel, **Gérecz Imre** atya *Hogyan kapcsol keresztvégyünk a feltámadt Krisztus testéhez?* címmel tartott előadást, *Látjuk az igazi világosságot, vesszük a mennyei Szentléleket – a Szentlélek megszentelő jelenléte a liturgikus ünnepségben* címmel pedig **Hirka Antal** atya készítette elő a húsvéti vigília ünnepsését. A közös liturgia után **Kiss Zsolt** orgona-meditációit hallgathattuk. Húsvéthétfőn a Bazilikában **Virágh András Gábor**, a Szent István Bazilika orgonaművésze adott húsvéti koncertet.

A *Pannonhalmi Szemle* idei első számának *lapbemutatójára* 21-én került sor a Benedictinus Apátsági Termékek Boltjában, Budapesten. A lapszám szerzőivel, **Hartmann Gergellyel** és **Toókos Péter Jánossal** Dejcsics Konrád atya és Tillmann József beszélgetett.

Szent Márk ünnepén, április 25-én emlékezünk a hazai bencés *rend visszaállítására*, a magyar bencések tanítói munkájának kezdetére. Ezen a napon mutatták be Budapesten az Országos Széchényi Könyvtárban az *Ernst-kódex első teljes hasonmás kiadását*. A 12. századi kötet többek között Szent Mártonról szóló műveket tartalmaz, illetve Szent István ismert kisebb és nagyobb legendáját. Tavaly, Szent Márton születésének 1700. évfordulóján különleges együttműködés valósult meg a Pannonhalmi Bencés Főapátság, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara között. Az intézmények összefogásának eredményeként a Pytheas Könyvmanufaktúra elkészítette az *Ernst-kódex* első teljes hasonmás kiadását, amelyet az OSZK dísztermében mutattak be a fakszimilét kísérő

tanulmánykötet írói, szerkesztői: **Madas Edit, Dejsics Konrád** atya, **Thoroczkay Gábor, Déri Balázs** és az „ötletgazda”, **Szovák Kornél**.

- A Gimnázium Dísztermében 28-án **Csépe Valéria** pszichológus, az MTA TTK Agyi Képző Központjának kutatóprofesszora, akadémikus, tartott előadást *A digitális világ térhódítása és következményei – Veszélyben van-e a Gutenberg-galaxis?* címmel. A Pannonhalmi Főapátság **grafikai gyűjteményéből** nyílt kiállítás *Az áhítattól a szenzációig* címmel május 6-án a Miskolci Galéria Petró-ház kiállítóhelyén, a Miskolci Grafikai Triennálé keretében. A tárlatot **Hortobágyi T. Cirill** perjel atya nyitotta meg. A kiállítás kurátora **Petneki Áron** művészettörténész.
- A gimnázium 12. évfolyamának ballagási ünnepélyét május 7-én tartottuk. A végzősök nevében búcsúzó **Tóth-Hejn Máté** többek között ezt mondta: *Több mint ezer évvel ezelőtt egy ember fogott egy nagyobb, szögletesre faragott követ, majd elhelyezte valahol itt mögöttem. Ő volt az első kő. Hamarosan újabb és újabb kövek tűntek fel mellette és fölötte, mígnem a kövek egybefüggő falakká alakultak. Az évszázadok során ezek a falak csak nőttek és nőttek. Széttérültek a hegy tetején, és figyeltek. A falak ugyanis rengeteg mindent láttak és mindent megjegyeztek... Négy év során meglehetősen sok mindenben ment keresztül a viszonyunk a falakkal, és az utóbbi pár héten arra lettem figyelmes, hogy valami gyökeresen megváltozott. Már nem szorítanak, és nem tartanak vissza úgy, mint régen. Vastagságuk eltölpül, ahogy szemünk előtt kinyílik a világ. Mintha egyre többször azt suttoznák, hogy elengednek. A falak visszavárnak, és mi készen vagyunk. Elhelyeztük köveinket...*

Hirka Antal

Néhány szerzőnkéről (folytatás)

SZÉPLAKY GERDA – filozófus, esztéta, kritikus. Filozófiai munkássága mellett a képzőművészet, az építészet és a szépirodalom bölcséleti aspektusból is értelmezhető jelenségei érdeklik. Számos folyóirat és tanulmánykötet szerkesztője, kutatócsoportok tagja. Az Eszterházy Károly Egyetem Vizuális Művészeti Intézetében esztétikát, filmelemzést, valamint 20. századi és kortárs művészettörténetet tanít. Önálló kötetei: *Berszán: Genézis projekt*, MODEM, 2010; *Az ember teste. Filozófiai írások*, Kalligram 2011; *Diverzív építészet. Ekler Dezső építésze esztétikai perspektívából*, L'Harmattan, 2016; *Kant hátán a szőr. Művészeti írások*, L'Harmattan, 2017.

ZALÁN VINCE – filmkritikus, szerkesztő, címzetes docens. 1978-tól a *Filmvilág* fő-szerkesztő-helyettese, számos kritika, tanulmány szerzője. 1992-től a Budapest Film RT. Filmforgalmazási ágazatának vezetője. 1989 és 2008 között az Osiris Kiadó filmkönyv-sorozatának szerkesztője, majd félszáz filmes könyv gondozója. Önálló kötetei: *Fejezetek a filmesztétikából* (szerkesztő), Múzsák, 1983; *Fejezetek a dokumentumfilm történetéből*, Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum, 1983; *Makk Károly*, Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum–Népművelési Propaganda Iroda, 1977; *Gaál István krónikája*, Osiris, 2000; *Film van, babám! A cseh új hullámról*, Gondolat, 2016.